

Landskap: Allbo Upptecknat av: Olle Levander
Härad: Småland Adress: Trädgårdsgatan 2, Huskvarna
Socken: Mistelås Berättat av Maria Carlsson
Uppteckningsår: 1930 Född år 1856 i Berga s:n

Uppteckningen rör

R E G I S T E R.

Register.

Sälja sin skugga	2
Näckens polska.....	3
Våd, ankomstvarsel.....	4
Förgjord kärning.....	5
Förgörning och medel däremot.....	6
Hänga opp en näsduk i taket och mjölka..	8
Förvända synen på folk, klok gubbe,.....	10
Sopa bort ohyra "valvarmässemorron".....	11
Om Halte-Sven i Mosshult och hans års- gång.....	12

A. b.
2826

Här är en sotare, ja, han lever än, å han har sålt sin skugga, säger de. "Jag har sålt min skugga," sa han te farfar, "kom mä ut ska du se." Jag hade sällskap mä honom för inte så länge sen, men jag glömde precis å se efter, om det va sant.

Sälja sin
skugga.

Hilf.
2826

Näckens polska.

Här fanns de som kunde spela näckens polska. Sjödahl i Slätthög var en. Men hade de begynt på med den, kunde de inte stanna, utan att nån, som kom utifrån å inte hört på från början, rusade fram å skar av strängarna. Å alla, som hörde på måste dansa, å de sa, att t.o.m. möblerna dansade. De dansade å dansade tills de stupte. Jag hörde aldrig Sjödahl spela`na, men styvmor min talade om, att han kunde.

Näckens
polska.

Bia

2826

Varje människa har en vålnad å vissa per-
soner har förebud för sej när di kommer, men det är inte alla.
Jag vet att far hade förebud. Om han t.ex. hade kört till kvar-
na hörde vi alltid en kvart innan han kom, hur det liksom sela-
de å skaklarna slog i backen. Då visste vi, att han var på hem-
väg.

Våd.

C:o/
U:7
2876

Far tala om, att det var en käring nere i Hörda i Förgjord kär-
Bergs socken, som stod i en bäck med en smörkärna å kärnade, un- ning.
der det hon skrek: "Mjölk i min bytta!" Men då kom det en skytt
å sköt mellan kärnan å handen på käringen å skrek: "Skit i din
bytta!" Sen kunde hon inte dra te sej nåt sanke, å va värre
var: hela året lukta det bara skit om smöret när hon kärnade.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

C. a.

Uppteckningen rör

Förr hade de så många änter för sej för att skydda mjölken å smöret mot förgörning. De spottade å korsade å satte stål i kärnan. När kon hade kalvat, skulle hon gå över stål å eldglöda å första gången hon mjölkades skulle det ske på stål, en kniv eller något. Å det är inte frågan om utan att det fanns en del laja mänsker, som kunde ställa te ont. Där jag växte opp i Slätthög, fanns det en käring, som hette Lotta, å hon var skyllad för att kunna mer än andra, å det va hon känd för i hela roten. Det var en dräng som sett henne springa runt gödselhögen påskadagsmorrn å skrika: "Så långt som detta rop höres, ska sanket höra mej te."

Vi hade en ko, som hade kalvat i hagen, men sen va

Förgörning.

hon som förgjord. Hon varken åt eller drack å mjölkade ingenting. Styvmor min misstänkte ju Lotta, å så en gång, när hon mötte henne, frågade hon: "I veten väl inte, va ja ska göra mä denna koan. Ho varken äter eller dricker." - "Nä-hej, dä vet ja inte," sa käringen." - "Ja, men dä går väl lika bra te bota som te fördärva," sa styvmor. "Ja har inte fördärvat nåt," sa Lotta. "Jo dä har du," sa styvmor å därmed strök hon te'na så näsan sprang i blod, för hon visste, att häxer inte tål blodite, Å dä va, som om kon blett bättre sen. Men dan därpå kom hennes gubbe å undrade, va styvmor skyllade hans kvinna för. "Ja har inte skyllat henne för nånting," sa styvmor, för hon visste ju, att ingen annan hade hört'et.

2826

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

C. 6

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

I Slätthögs socken va en gubbe di kalla för Bläsen, för han hade en stor vårta på näsan. Det va en léer gubbe å han kunde göra mest va han ville. En gång skulle han ha ostagille å jag skulle gå dit med ostamjölk. Jag var väl en 16-års tös. Men hur det var, stupte jag mot en rot å slog ut nästan all mjölken. Sen ville jag inte gå dit, men så träffa jag Ida i Tolestorp å pigan å då slog jag resten av min mjölk i deras spannar. Men det var inte så många, som kom te'en, så han fick inte så mycket mjölk han ville ha. Då tog han å ställde en kittel mitt på golvet å sen hängde han opp en näsduk i taket å började å mjölka så det frasa å fradga om'et. Å det är en verkelig sanning, för alla som var där, såg'et, å flickorna i

Hänga opp en
näsduk i ta-
ket och mjöl-
ka.

Tolestorp berättade det sen för mej.

Han gick omkring å köpte opp spädkalvar. En gång kom han förbi vårt med en två dagars gammal kalv, å han följde efter honom snällt å lydigt som en hund. När han kom utanför vårt, sa han till kalven: "Lägg dej där, kossa lilla!" å kalven la sej ner på fastebroa. Sen när han kom tillbaka, sa han: "Kom nu, kossa lilla!" å kalven följde efter honom som en hund. Det såg jag själv, för jag var i potatislandet utanför.

2826

Å han kunde förståda tyng på folk, så ett

"Bläsen" i Slätthög kunde även förvända synen Förvända synen
på folk, så att ett almanackeblad såg ut som en sedel å sen lu-
ra han bönnerna på Värnamo marknad.

På ett ställe var det en pi'a som drev mä'en,
å då blev han arg å menade, att det skulle hon nog få gott å.
Rätt som det var, tyckte hon, att hon stod i vatten å att det
steg å steg. Hon började härva opp kjolarna å bar sej åt som e n
tosing, å så fick han hämnd den gången.

Det var förresten "Bläsen" som gjorde, att
Bäckströms pia mitt i natta i bare särken gick å la sej brevé
en dräng, å hon vakna inte, förrän hon låg i sängen.

Ja, det var en léer gubbe den däre "Bläsen,"
men så var han också så pass, att han inte rådde mä å dö, utan
maskar åt opp'en.

Hade en ohyra i huset,skulle en gå opp Valvars-
mässe morron å sopa bort dom,så hade en inte ont av dom hela
året. Det fick vi alltid göra hemma hos styvmor.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

K:d

2826

Sopa bort
ohyra.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

N:o

Uppteckningen rör Om Halte-Sven i Mosshult och hans årsgång. Årsgång.

I Mosshult i Slätthögs socken bodde förr en gubbe, som kallades Halte-Sven, Ja, det är inte så farliga länge sen han døde. Han hitta ett skrin med skatter i sitt gårde, så bå Sven å hans systerson, Daniel i Mosshult, ble förmögna. Men Sven ble lite halvfnosketer. Jag minns han brukade ha på sej ett armband av silver med inlagda stenar. Det hade va't i skrinet.

Han gick årsgång, Sven. En gång 8 dar före jul kom han in till min styvmorfar å sa: "Vad vill du sätta opp mä me, att ja ska gå in te de julanatten, du må låsa hur bra du vill." "Ja-a, gör du dä, ska du få en kanna brännvin," sa morfar.

"Klockan 12 ska jag stå på golvet i din stuga," sa Halte-Sven,
"å jag ska äta å supa, men jag säger inte ett ljud."

Julaftonskväll la morfar ner klaffen mot faste-
dörren å stöttade med en krakestör, så det fanns ingen jorda-
hjälp att få opp dörren utifrån utan att spränga den. Sen gick
han in å låste stugdörren efter sej. Det var så ruskigt väder
den där julaftonen. Regnet hälla ner från himlen å piska å
svala mot rutorna, å vägarna var som en enda lerälta. Precis
klockan 12 stod Halte-Sven i stugan å gick fram å tog Christof-
fer, min styvmorfar, i näven, men han sa inget. "Nu får du en
sup," sa morfar," å där på bordet står det kött å fläsk å korv
å brö å dricka. Ät å drick så mycket du vill." Halte-Sven strök
sej på armen å menade att morfar skulle ta på honom, å han var
alldeles torr, fastän det störtregna ute å under fötterna var

han ren. Han sa ingenting, men han sköt undan maten på bordshör-
net å skrev med krita på bordet vad han ville ha sagt. När han
suttit en stund, gick en knapp ur jackan. Den tog han å stoppade
i lomman. Efter en stund gick en knapp till å till sist rök den
tredje. Då steg han opp å tog i hand å tackade, men han sa inget.
Han hade ett äpple, ellane rött, å det kasta han till flickorna,
som låg i sängen i ena hörnet av stugan, å di ble så rädda, så de
skrek högt. Min styvmor var då en 16 år gammal. Min morfar såg,
när Halte-Sven gick till dörren, men han hörde inte när han öpp-
na fastedörren, å när di kom ut, stod det uppstöttat på samma
sätt som förut å var inte rört. Under mellandagarna kom Sven hem
å hämtade sin kanna brännvin. Å detta är en verkelig sanning,
för Christoffer har själv talat om'et i denna stövan, å sen frå-

ga vi Sven, å han sa att det var sant.

2826

Min gubbe ville, att Sven skulle lära honom att gå års-
gång. "Hovet ska jag vända mej för att gå årsgång?" fråga han.

"Ja, det vill jag inte lära dej," sa Sven," för det är inte
nöttit."

Sista gången han var här, sa jag till honom: "Ja men, Sven,
du som sett så mycke' usselhet å elände, låt mej se att du lig-
ger still i din grav å inte går å spökar, när du en gång blir
döer." - "Ja, när du går förbi, ska jag aldrig röra dej," sa han.
"Låt se att du håller ord me' de'," sa jag.